

נתן אלתרמן

ספרות

המצבון הלאומי הרע

לא היתה זאת שנת ברכה לספרות העברית. ענקיה, אנשים כמו ש"י עגנון ואורי צבי גרינברג, לא בלטו השנה ביצירה מקורית גדולה חדשה. בלונדון מת שלום אש, כאילו רצה לסמל את הניתוק הסופי ממסורת הספרות היהודית בגולה. שום כוחות חדשים לא צמחו על אדמת הארץ. המוזה של הספרות, שהפכה זה מכבר למיצרך מפלגתי, המיוצר והמשחק באמצעים מפלגתיים, כחלק ממנגנון הפקידות המפלגתי, שבתה שבינת-מחאה. הקו המנחה של ספרות זו — או מה שנקרא ספרות — היה חוסר-הכנות שלו. איהוננות לקום ולהתריע נגד המציאות הקיימת, איהרצון להסתכן במשהו על-ידי יצירות-מחאה, איהרצון לתת על התלום הזעיר-בורגני של וילה ומכונות ופרס ציבורי — כל אלה רצחו את נשמתה של הספרות, הפכוה עקרה, מלאכה סכנית.

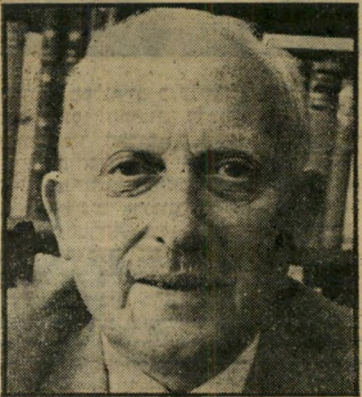
הבולט ביותר בין הטכנאים המוכשרים האלה היה **מושה שמיר**. ספרו החדש, כיבשת הרש, שתיאר את פרשת אוריה ה' חתי, היה מלאכת-מחשבת. אולם איהיושר היסודי המציין את שמיר האיש, היה בעוכר ריו של שמיר הסופר. על אף רמתה ה' סכנית, לא התעלתה היצירה אף לרגע ל' רמה של מיסמך אנושי, המסעיר את רגש הקורא. מעוררו למחשבה. אדם ישר הרבה יותר, **ס. יזהר** (יזהר סמילנסקי) פירסם השנה פרק אחד מתוך יצירה גדולה שתופיע בשנה הבאה, אחרי יחיד זה לא יכול היה להכניסו למעגל המועמדים של תשי"ז. מגיע תואר איש-הספרות של תשי"ז לנתן אלתרמן, על ספרו עיר היונה. היתה זאת יצירה בלתי-שחה מאד. בצד שירים אמיתיים, בעלי רמה ורגש בלשו פזמונים אפורים כשק, מעין טור שביערי-חצי, שהעידו על ירידתו המעציבה של איש שביטא פעם מאין כמוהו את הרגש הלאומי. אלתרמן הוא אחד מקרבנות המדינה. יוצר שהפך כלי-שרת ותועמלן של השלטון. האיש שנהשב פעם למצפון הלאומי, הפך יותר ויותר למצפון הלאומי הרע.

הרמן צונדק

רפואה

לתוך עולם ההורמונים

הרפואה היתה השנה השטח הבריאי ביותר בישראל. ללא משברים פנימיים, הוסיפה לשרת את מטרתה האנושית הגדולה בימי מלחמה ושלוה, להשתתף בהישגיה עם מיטב הרפואה הבינלאומית. קשישים וצעירים פעלו בצוותא, בהארמוניה גדולה יותר מאשר בכל ענף אחר של החיים הלאומיים. בראשית השנה הריעה הארץ לכבודו של רופא צבאי צעיר. סגן ד"ר **מוריס אנקלביץ'** צוין לשבח על גילויו אומץ-לב למופת. בשעת פשיטה על אחד ממיבצרי-המשטרה הירדניים, ערב מיבצע-סיני, ניתח הסגן ה' צעיר (26), יליד גרמניה וחניך צרפת, את אחד הפצועים בשעת מהלך הקרב, הציל את חייו על-ידי פתיחת קנה-הגשימה בצוואר. כעבור זמן קצר, במיבצע-סיני, נפצע אני קלביץ' עצמו. אולם במרכז הרפואה הישראלית עמדו גם השנה הרופאים הקשישים הגדולים, בעלי השם העולמי, שהעבירו בשעתו לארץ-ישראל את הישגיה-השאי של הרפואה האירופית. קשה היה לבחור ביניהם בחירה צודקת.

להכרה בינלאומית רבה זכה השנה **יוסף גוסטאב אשרמן**, בשל תגלית שגילה בשנים קודמות, כאשר שם לב לנקודות שחורות בצילומי-רנטגן של הרהם של נשים מסוימות, שלא יכלו ללדת. אשרמן מצא כי הדבר נגרם על-ידי הידבקות של דפנות הרהם, שהחניקה את העובר בחודשיו הראשונים. ניתוח קטן הצליח לסלק תקלה זו, להביא אושר לאלפי נשים אומללות, שלא ראו כל תקווה לחיות בפרי בטן אי-פעם. השנה נקראה תגלית זו בעולם רשמית בשם "סינדרום אשרמן", כונס במרסיי קונגרס שהיה למעשה לכבודו, הוזמן אשרמן להרצות באוניברסיטה של פאריס. אמר לו פיארו זילבר, שגריר צרפת בישראל (ראה איש-המדיניות): "אתה כנראה איש חשוב, אם הצרפתים מסכימים לשלם לך כסף!"

השנה מת בגרמניה הפרופסור קלאיברג, המפלצת הנאצית, רופא-הזרעה שביצע בימי-המלחמה את נסיונותיו על רבבות נשים יהודיות, בניסיון להשלים שיטה המאפשרת לרופא אחד לעקר אלף נשים ביום, על-ידי הזרקת חומר צורב. מותו שם קץ לחקירה שהתנהלה נגדו, בה העידו מאות נשים עקרות ששרדו בחיים. היה זה אופייני כי באותה שנה תהיה אחת התרומות העיקריות של ישראל לרפואה האנושית בשטח המלחמה נגד העקרות. אליל חרדי-היטות נשאר **מכס מרפוס**, ששוב ביצע פלאים בניתוח נפגעי סיני. אחד ממקרי-ההצלחה המזרזים של הרפואה הישראלית תוקן השנה כאשר זכה מרכוס, סוף-סוף, לתואר פרופסור.

אולם התואר של איש-הרפואה של תשי"ז מגיע ל**הרמן צונדק**, הפרופסור בעל השם הבינלאומי, שהגיע השנה לגיל 70. המפורסם מבין שלושה אחים, המסורים כולם לרפואה, בלט צונדק השנה במחקריו החשובים בשטח פעולת הבלוטות וההורמונים, שנשאו את שמו למרכז הרפואה בעולם.

שמו של רופא אחר, **נתן בירנבוים**, קשור ביצור התרכיב הישראלי נגד שיתוק ילדים, אחת הפעולות החשובות ביותר של תשי"ז.

תש"ז

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בכל יום שלישי לאירופה צפון ודרום אמריקה

פריס, בריסל, קופנהגן, המבורג, יונה, מינכן, אחונה, באנוס איירס, ריו דה ז'נארו, ניו יורק, לונדון, תל-אביב

SWISSAIR

62167 תלפון 28, רח' אחדיהעם